

Visie op ons landschap, Plan van aanpak.

Inspraaknotitie, Commissie Fysieke Leefomgeving vergadering 15 mei 2015.

Theo Tiegelaar, voorzitter Plattelandsraad Oude-IJsselstreek

Dames en heren commissieleden,

Namens de Plattelandsraad Oude IJsselstreek wil ik u graag hartelijk danken, dat wij in de gelegenheid worden gesteld om onze visie op het Plan van Aanpak voor het beleidsdocument "Visie op ons landschap" nader toe te lichten.

Vorige week hoorden wij in het nieuws dat een groot wetenschappelijk onderzoek, uitgevoerd door het IPSES, aantoont, dat planten- en diersoorten in zo'n snel tempo afnemen, dat ook het menselijk leven wordt bedreigd. Biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen vormen het belangrijkste vangnet voor het menselijk leven. Daartoe behoren water, lucht en bodem, flora en fauna en daarmee, als "verzameling" daarvan, het landschap tot een belangrijke buffer voor ons voortbestaan. Om die reden juicht de Plattelandsraad het initiatief van onze Raad, om een integrale visie op het landschap op te stellen, van harte toe.

Juist ook omdat er op dit moment een drietal grote ontwikkelingen zijn, waarbij zo'n integrale visie haar toegevoegde waarde meer dan ooit kan bewijzen. Die drie ontwikkelingen, waarin het landschap een belangrijke rol speelt, wil ik graag kort benoemen:

1. In de eerste plaats de klimaatadaptatie, het terugbrengen van de CO₂-emissie en daarmee de verwachte verhoging van de gemiddelde temperatuur op aarde met twee graden Celsius.
2. De grote uitdaging waar onze landbouw voor staat om de gevolgen van de productie van groente, fruit, vlees en zuivel in evenwicht te brengen met de omgeving en zoveel mogelijk de daarmee gepaard gaande kringlopen van stoffen en energie te sluiten.
3. En ten derde het behoud en herstel van biodiversiteit. Het immense belang van soortenrijkdom is lange tijd niet onderkend en het noodzakelijke herstel ervan zal een grote invloed hebben op onze leefstijl en -omgeving en dus op ons landschap.

Het mooie van deze drie ontwikkelingen – voor sommigen bedreigingen – is, dat wanneer we met z'n allen kans zien, oplossingen te vinden en uit te voeren om (1) de temperatuurstijging terug te brengen met de genoemde twee graden, (2) de kringlopen in onze landbouw binnen de bedrijven en/of onze regio/gemeente te sluiten en (3) ook de teruggang van de biodiversiteit een halt toe te roepen, zelfs te herstellen, dan kunnen we wonen, werken en recreëren in een omgeving, die nog veiliger, gezonder en aantrekkelijker wordt dan ze nu al is!

Het vertalen van deze drie grote uitdagingen naar concrete voornemens en maatregelen naar een landschapsbeleid voor onze gemeente missen wij in het plan van aanpak. Als Plattelandsraad denken en doen wij graag mee bij de totstandkoming van zo'n visie.

Ik breng u graag in herinnering, dat de Plattelandsraad in 2002 is opgericht op initiatief van de toenmalige Gemeente Wisch en LTO Wisch. Onze leden zijn een 15-tal belangenorganisaties die zich in de meest ruime zin betrokken voelen bij het buitengebied vanuit economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk belang. Het is ons doel om initiatieven op het gebied van plattelandsontwikkeling te inventariseren, te coördineren en te stimuleren, waarbij landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische identiteit als randvoorwaarden gelden.

De Plattelandsraad heeft in het verleden meerdere malen kenbaar gemaakt welk belang zij hecht aan een duurzame ontwikkeling van het landschap, zoals bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer, kruidenrijke graslanden en akkerranden, maar ook haar leden zijn betrokken bij veel landschap-gebonden activiteiten, zoals:

- het herstel van landschapselementen door de Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer (VAL Oude-IJsselstreek),
- natuur- en milieu-educatie door het IVN,
- het actief betrokken zijn bij het tot stand komen van een Unesco-Geopark door de stichting Behoud Kemnade en Waalse Water.
- het plaatsen van landschap-informatieborden op karakteristieke plekken in het landschap door de Stichting Achterhoek weer Mooi (stAM)'
- het onderhouden en aanleggen van fietspaden in het buitengebied door de Stichting Kerk- en fietspaden Sinderen e.o.

Dit zijn slechts een vijftal voorbeelden, er zijn er meer. In dit kader wil ik dan ook graag opmerken, dat wij het jammer vinden, dat de Plattelandsraad niet is genoemd in het plan van aanpak als een van de actoren, betrokken bij de inrichting van het platteland.

In ons commentaar willen wij ons beperken tot de drie hoofdpunten, die ik zojuist heb genoemd: klimaatadaptatie, circulaire landbouw en herstel biodiversiteit:

1. Klimaatadaptatie.

Het landschap heeft, wanneer het over klimaatverandering gaat, een tweeledige functie. Enerzijds veroorzaakt de groene omgeving door verdamping een koelingseffect, anderzijds legt het CO₂ vast in gewassen. In deze processen vervult de kwaliteit van de bodem een belangrijke rol naast, of beter gezegd, samen met biodiversiteit.

In het Akkoord van Groenlo is overeengekomen, dat in 2030 de Achterhoek "energieneutraal" zal zijn, hetgeen betekent, dat opwekking en verbruik van energie (gas en elektriciteit) in evenwicht zijn. Door te kiezen voor duurzame, niet-fossiele, energiebronnen zoals zon, wind en biomassa, betekent dit, dat over grote oppervlakken energie moet worden "geogst". Deze grootschalige energie-opwek door wind en zon zal overal in onze leefomgeving, dus in het landschap te zien zijn.

Alhoewel in de inleiding van het voorliggende Plan van aanpak de energietransitie een prominente plek krijgt, komt dit onderwerp verderop in het plan nauwelijks terug terwijl er toch 60 ha zonneakkers moet worden gerealiseerd. Dit zal letterlijk en figuurlijk een grote uitstraling hebben op ons landschap. Door onze leden is aangegeven, dat er in de toekomstige visie een duidelijke prioritering dient te worden opgenomen over de beoogde locaties en inrichting van deze zonne-

akkers. Wij zijn van mening, dat de gemeente een expliciete regisserende rol moet nemen, die verder gaat dan alleen vergunningverlening.

2. Circulaire landbouw

In de nota "Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden" met als ondertitel "Nederland als koploper in kringlooplandbouw" geeft minister Schouten haar visie op de toekomst van de landbouw, waarbij sterk wordt ingezet op kringlooplandbouw. Dat nieuwe beleid zal strengere eisen stellen aan het gebruik van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Dat heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering, dus ook daarmee voor het ruimtelijk gebruik en voor het landschap.

Dat heeft consequenties voor de landbouw, voor onze boeren, de grootste grondgebruikers van ons platteland. Zij zijn de meest betrokken partij, niet alleen omdat deze sector economisch gezien grotendeels grondgebonden is, maar ook omdat zij de medebeheerders zijn van ons landschap.

Ook hier missen wij in het Plan van aanpak een aanzet tot een visie. Wij constateren, dat het woord "landbouw" slechts 2x voorkomt in het document en één maal in de bijlage. Wij constateren ook, dat Agrarisch Natuurbeheer een belangrijk onderdeel vormt van het beheer en onderhoud van ons landschap en dat de rol van bijvoorbeeld de VAL als belangrijke organisatie niet wordt genoemd in het document.

3. Biodiversiteit

Biodiversiteit is de belangrijkste indicator voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Gelukkig hebben we nog een stel mooi natuurgebiedjes, waar het nog redelijk gaat met de verscheidenheid aan planten en dieren, maar over de hele gemeente gezien zijn er grote zorgen over de biodiversiteit, vooral in het agrarisch landschap. Wij raden aan om aan te sluiten bij het landelijke Deltaplan voor biodiversiteitsherstel. Dit plan geeft drie routes aan om te komen tot herstel: de natuur, de landbouw en de openbare ruimte. Het zijn drie routes, die ook uitstekend passen in het voorliggende Plan van aanpak. Voor natuur is het belangrijk dat er verbindingen worden gemaakt tussen de natuurgebieden. In de landbouw kan en moet veel gebeuren om de biodiversiteit van ons voedselproductiekapitaal te herstellen. Wij willen graag dat de Gemeente het circulaire denken in de landbouw ondersteunt. Vanuit de Plattelandsraad doen we dat in de vorm van een snelle inventarisatie wat er al gebeurt en hoe het uitgebouwd kan worden. Ook een aangepast bermbeheer kan hieraan bijdragen door niet meer te klepelen, maar door het maaisel af te voeren en te hergebruiken als meststof in de landbouw. De Plattelandsraad organiseert hierover een pilot. Heel mooi is dat dit gecombineerd gaat worden met een zelfde soort slootbeheer door het Waterschap! In het agrarisch landschap zit ook veel landschappelijk groen dat de nodige aandacht verdient. Vooral in deze tijd dat boeren het moeilijk hebben om het hoofd boven wat te houden moeten ze daarbij worden ondersteund.

Tenslotte:

In ons commentaar hebben wij ons beperkt tot de hoofdlijnen. Er zijn nog veel zaken die wij onder uw aandacht zouden willen brengen, ook ten aanzien van het thema bomen, maar gelet op de beperkt beschikbare tijd beperk ik mij tot de eerdergenoemde hoofdzaken.

Nogmaals wil ik namens de Plattelandsraad benadrukken, dat wij verheugd zijn dat deze Visie op het landschap er komen gaat en wordt geïntegreerd in uw beleid, waarbij wij ook willen benadrukken dat beleid zonder handhaving, kan leiden tot een verdere achteruitgang van ons nog steeds geweldige en gevarieerde landschap. Datzelfde geldt ook voor de financierbaarheid van het beleid, dat is een politieke afweging, waarbij wij ons realiseren, dat er nog een zeer belangrijk onderwerp aan uw toch al lang lijstje van prioriteiten wordt toegevoegd.

Wij spreken bij deze ook de wens uit om als Plattelandsraad nauw bij de totstandkoming van dit beleid betrokken te blijven.

Hartelijk dank voor uw aandacht.